

Alberdingk Thijm heeft wel terstond in de zegepraal zijner geloofsgenooten vertrouwd. Voor hem was het niet meer de vraag of er in Noord-Holland een bisschop komen zou, voor hem was het de zaak, mede te werken, dat niet Amsterdam, maar Haarlem de zetel van den „Prins der Kerk” worden zou, overeenkomstig „het historisch recht op deze eer”.

Tegen het jaar 1850 begon de weerpartij met Alberdingk Thijm rekening te houden. Zijn talent en zijne strijdvaardigheid trokken gelijkelijk de aandacht. Dat zijn invloed bij zijne Katholieke landgenooten met den dag klom, was een bekend feit. Er was reeds hier en daar eene stem van waardeering uit het niet-Katholieke kamp, maar over 't geheel werd zijn streven toen meer geminacht en gewraakt dan met belangstelling gevolgd. Er is in die dagen nog al eens een hartig woord tusschen „Turksch” en „Paapsch” gewisseld, dit mag men gelooven; maar Thijm kon wel een duw en een houw velen, als men er slechts op rekende, dat hij den strijdbijl ook hanteeren durfde. Slechts ééne gevoelige plek had hij. Noemde men hem clericaal, dan bracht hij de hand aan het voorhoofd om „in den naam des Vaders, des Zoons en des H. Geestes” te spreken; zeide men van hem, dat hij een ultramontaan was, dan dacht hij: eenmaal word ik nog wel Ridder van de orde van den Heiligen Gregorius den Grooten; maar als men mompelde, dat hij geen Nederlander was, geen vaderlandsch hart met zich omdroeg, de vaderlandsliefde zelfs niet kende, dan bleek zijne prikkelbaarheid, zijne gevoeligheid. Dan plaatste hij zich nogmaals op den hoek van den N.Z. Voorburgwal om zijne stem te doen hooren; dan zeide hij: „Wat maakt den Nederlander? Wat bewijst de liefde voor het Vaderland? den zin voor Nederlandsche Nationaliteit? Is hij geen Nederlander, die, in Holland geboren en opgevoed, uit oudren stamt, reeds een paar eeuwen in de Provincie gevestigd, en een naam voerend, die wellicht zoolang door de Neêrduitsche Vadersen gedragen is, als de Nederlandsche taal in haar voorhoofd den kenmerkenden Neder-Sakischen stempel? Is hij geen Nederlander, die het heeten mag naar afkomst en geboorte, en bovendien met al de krachten zijner ziel aan zijn volk en vaderland, hunne zeden, hunne geschiedenis, hunne kunst en hunne letteren gehecht is? Die, gedreven door vlammeende geestdrift voor het Nederlandsch, zijne Moedertaal, de eerste jaren van zijn opbruisenden kunstijver uitsluitend gewijd heeft aan de doorzoeking harer lusthoven en de vorming van zijn geest naar Nederlandsche voorbeelden? Is hij geen Nederlander, die, als schrijver, met eene enkele uitzondering, geen andere dan Nederlandsche onderwerpen heeft behandeld; niet anders heeft geschreven dan met het doel om wat hij schoons en goeds in de Nederlandsche Geschiedenis en Nederlandsche Letterkunde vond, zooveel mogelijk onder het bereik te brengen der landgenooten, wier aandacht het nog niet had mogen trekken; der vreemdelingen, wien het in algemeener taal dan de Nederlandsche toegankelijk moest worden gemaakt? Is hij geen Nederlander, als zijne borst van liefde gloeit voor alles wat Hollandsch is en Hollandsch ademt?